

A RETÖRKI és a Barangoló Kiadó könyvbemutatója

Bíró Zoltán: a másik oldal, az úgynevezett urbánus kozmopolita ideákat kergetett, messze elrugaskodva a hazai valóságtól. Ha nem is volt minden téren nemzetellenes, javarészt közömbös maradt a nemzeti ügyek, sorskérdések iránt. Holott a magyarság számára a tét a megmaradás volt, a kérdés pedig a megmaradás mikéntje.

Október 10-én mutatták be a RETÖRKI székházában Szeredi Pál kutatótörténész A nemzetépítő demokratikus ellenállás dokumentumai 1968–1987 című kötetét. 2015 tavaszán jelent meg a szerző a Nemzetépítő demokratikus ellenállás a Kádár-korban 1956–1987 című monográfiája, melyben a népi mozgalom történetét tekintette át az 1956-os forradalomtól az első lakiteleki találkozóiig. 2016-ban pedig A nemzetépítő demokratikus ellenállás dokumentumai 1956–1967. Az utóbbi az ellenállás Kádár-kori történetének első szakaszát dokumentáló kötet. A szerző nem véletlenül húzza meg a határt 1968-nál; úgy gondolja, ez volt az az év, ami a nemzetépítő demokraták életében jelentős változást hozott, mert beköszöntött az eszmélés és a tenni akarás korszaka.

Bíró Zoltán, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum főigazgatója köszöntőjében elmondta, hogy Szeredi Pál könyve megegyezéssel alapon született. Az egyik dokumentumkötet, a Forrásvidék Nagymihály Zoltán és Székér Nóra szerkesztésében jelent meg, s ezzel párhuzamosan a Barangoló kiadta Szeredi Pál dokumentumgyűjteményét. A két kötet tartalmában teljesen különbözik. Az 1968 és 1987 közötti korszak megismeréséhez Szeredi Pál kötetének dokumentumai és a hozzájuk fűzött kommentárok hasznosak, értékesek. Az olvasók talán időnként elkeserednek, hogy milyen világban élünk, de nagyon érdekes megismerkedni azokkal a dokumentumokkal, amelyek eddig hozzáférhetetlenek voltak – közölte a főigazgató és hozzátette: a közölt írásokból kiderül, hogy a másik oldal, az

úgynevezett urbánus kozmopolita ideákat kergetett, messze elrugaszkodva a hazai valóságtól. Ha nem is volt minden téren nemzetellenes, javarészt közömbös maradt a nemzeti ügyek, sorskérdések iránt. Holott a magyarság számára a tét a megmaradás volt, a kérdés pedig a megmaradás mikéntje.

„A nemzet demokratikus, politikai és kulturális intézményrendszere által lélegzik, és bármely reform vagy demokratizálási törekvés csak nemzeti talajon nőhet fel és válhat az állampolgárok számára egyenlően hasznossá. A nemzet és a demokrácia kategóriája egymástól függetlenül csak politikai absztrakció” – idézte Bíró Zoltán 1984-es jegyzetét a kötet bemutatója, Nagymihály Zoltán. Ez a jegyzet is megtalálható a könyv dokumentumai között. Nagymihály Zoltán azért olvasta ezt fel bevezetésként, mert indokolja annak a fogalomrendszernek a használatát, amit Szeredi Pál alkalmaz a nemzetépítő demokratikus ellenállás, illetve a nemzetépítő mozgalom kapcsán. Azt is kiemelte, hogy míg Szeredi 2016-os kötetében a két világháború közti népi mozgalom jelentős alkotóinak (pl. Bibó István, Tamási Áron, Püski Sándor, Szabó Zoltán, Németh László) írásai szerepelnek, addig a mostaniban – bizonyítván az 1968-as generációváltást, többek között – Für Lajos, Csoóri Sándor, Csurka István, Kiss Ferenc, Bíró Zoltán írásai. A kötet struktúrájáról szólva elmondta, hogy minden dokumentum előtt ott van egy rövid leírás, bemutatás. A szerző sok műfajból válogatott, így a sajtóban megjelent tanulmányokat és cikkeket épp úgy tartalmaz a kötet, mint leveleket, programtervezeteket, beszédeket, visszaemlékezést. A másik oldalról pedig megjelennek ügynökjelentések, párthatározatok, illetve a Tiszatáj szerkesztőségi értekezletének leirata. Így több irányból ismerjük meg az eseményeket, és a gondolatokat. Emellett az emigrációban élő nemzeti demokraták írásai is megtalálhatók a kötetben. A nemzet kérdése és a nemzettudat újraformálódásának lehetőségei, és esélye végigkíséri a dokumentumgyűjteményt. A történész felsorol néhány példát: Kovács Imre 1969-es írása a nemzet átalakulásával, s a társadalom átalakulásával foglalkozik, Kiss Ferenc nevezetes felirata 1972-ből a nemzeti büszkeséget elvetőkről, a mindenre kiterjedő önleértékelés folyamatairól szól. Illyés Gyula felszólalása a fiatal írók lakiteleki találkozásán az új nemzedék feladatait és a nemzettudat állapotát rögzíti, Csurka István 1985-ös monori felszólalása szintén a nemzet és a társadalom átalakulásáról, illetve 1956-ról és a forradalom leveréséről, mint sorsfordító határpontról szól. A jövőbe tekint, a jövő lehetőségeit vizsgálja. A kötetben először kerül publikálásra néhány, a rendszerváltozás menetét meghatározó módon befolyásoló irat.

Szeredi Pál, a szerző a '70-es, '80-as éveket kívánta bemutatni eredeti dokumentumokkal. Elmondta, hogy a Barangoló Kiadónál csak eredeti dokumentumok jelennek meg, s nem adaptációk, értelmezések, magyarázatok. Természetesen a dokumentumok előtt közlik az adott anyag megszületésének körülményeit. Senkit nem akarnak semmiről meggyőzni, csak szeretnék megismertetni a korszakokat a dokumentumok által. Szeredi úgy véli, hiányos a nemzetismeretünk, de senkinek sem lehet előírni, hogy mit olvasson, és miről. „Nem nívókat mutatok be a kötetben, hanem a lényeg, hogy a dokumentumok összegyűjtve megtalálhatók, és talán a mostani kérdésekre is válaszokat adnak” – közölte a kötet szerzője. (Szeredi Pál könyvei megvásárolhatók a RETÖRKI Andrassy úti központjában.)

A tét a magyarság megmaradása volt

Írta: Medveczky Attila

2017. november 16. csütörtök, 18:53 -

Medveczky Attila